

národní
úložiště
šedé
literatury

Znojemský hrad

Jihomoravské muzeum ve Znojmě
2014

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-178100>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 19.04.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní [nusl.cz](http://www.nusl.cz) .

ZNOJEMSKÝ

HRAD

Mimořádná poloha nad soutokem Gránického potoka a řeky Dyje poskytla vhodné prostředí pro člověka jižve 4. tisíciletí př. Kr.

Ostroh byl zřejmě prastarým kultovním místem a nebylo náhodné, že v 2. polovině 11. století si jej vybral moravský a později český kníže Konrád I. a jeho syn Litolt jako místo pro

stavbu nového hradu. Až do té doby spravovali moravští Přemyslovci znojenský kraj z nedalekého Hradiště sv. Hippolyta. Nový hrad byl obranyschopnější a lépe střežil starou kupeckou cestu, vedoucí z Rakous přes Kraví horu a údolí Dyje na sever. Čestnou pozici uprostřed hradu zaujala hradní rotunda Panny Marie, později sv. Kateřiny s unikátní freskovou výzdobou. Hrad byl rezidenčním sídlem moravských markrabí Konráda Oty a Vladislava Jindřicha, kteří hrad přestavěli do kamenné podoby a zpevnili silnými zdmi a netradiční osmibokou věží (tzv. Loupežnická věž, r. 1892 se zřítily).

Po zániku znojenského knížectví koncem 12. století spravovali hrad purkrabí, později královští hejtmáni. Král Přemysl Otakar I. založil na předpolí hradu v letech 1222-1226 první institucionální město na jižní Moravě. Hrad byl místem častých návštěv českých panovníků, kteří tudy projížděli při svých cestách z Čech do Rakous, a místem mnohých diplomatických jednání. V době husitských bouří byl znojenský hrad pevnou oporou krále a později císaře Zikmunda Lucemburského, který zde v roce 1437 umírá. Od 2. poloviny 15. století je však hrad často panovníkem zastavován a poté zpět vykupován. V letech 1529-1530 zde pobývala královna Marie, vdova po Ludvíku Jagelonském. O pár let později, v době zesíleného tureckého nebezpečí, byl hrad shledán ve velmi špatném stavu, a proto na příkaz moravského zemského sněmu opraven a zesílen. Po požáru v roce 1630 byl sice jako zemská pevnost částečně opraven, přesto jeho význam a údržba rychle upadaly.

Koncem 17. století byl znojenský hrad napůl v ruinách. Dekretem císaře Josefa I. z roku 1709 byla zadní část hradu věnována jako léno hrabatům z Deblína. Přední část hradu s rotundou, Loupežnickou věží a maštalemi koupili znojemští měšťané, kteří zde v roce 1720 založili pivovar.

Deblínové nechali starý hradní palác za příkopem zbořit a místo něj v letech 1711-1721 postavit nový barokní zámek s čestným dvorem obráceným do údolí Dyje. Vstupní sál zámku vyzdobil freskami Jan Michael Fisée (1686-1732). Ve špaletách oken jsou zobrazeny portréty českých panovníků a v medailonech pod kopulí habsburštiní panovníci od 15. století. Postavy žen v kopuli představují Alegorii Svornosti a Slávy zemí Koruny české. Když v roce 1784 hrabě Josef z Deblína zemřel bez mužského dědice, připadl zámek zpět císaři. Inventář byl záhy rozprodán a prázdná zámecká budova pak po celé 19. století sloužila jako občasná kasárna a vojenský špitál.

Mezi roky 1910 až 1922 byla celá budova deblínského zámku adaptována pro výstavní účely městského muzea (dnes ve správě Jihomoravského muzea ve Znojmě). Výroba piva v přední části hradu byla v první dekádě 21. století postupně utlumována a pivovar nakonec odprodán městu (2010).

Správa hradu:

Jihomoravské muzeum ve Znojmě, příspěvková organizace, Přemyslovců 8, 669 45
Znojmo tel.: 515 282 211, 515 222 311, fax:
515 282 222. E-mail: znojmuz@znojmuz.cz.

Návštěvní doba a více informací o muzejních expozicích: www.znojmuz.cz

ZNOJEMSKÝ

HRAD

Mimořádná poloha nad soutokem Gránického potoka a řeky Dyje poskytla vhodné prostředí pro člověka jižve 4. tisíciletí př. Kr.

Ostroh byl zřejmě prastarým kultovním místem a nebylo náhodné, že v 2. polovině 11. století si jej vybral moravský a později český kníže Konrád I. a jeho syn Litolt jako místo pro

stavbu nového hradu. Až do té doby spravovali moravští Přemyslovci znojenský kraj z nedalekého Hradiště sv. Hippolyta. Nový hrad byl obranyschopnější a lépe střežil starou kupeckou cestu, vedoucí z Rakous přes Kraví horu a údolí Dyje na sever. Čestnou pozici uprostřed hradu zaujala hradní rotunda Panny Marie, později sv. Kateřiny s unikátní freskovou výzdobou. Hrad byl rezidenčním sídlem moravských markrabí Konráda Oty a Vladislava Jindřicha, kteří hrad přestavěli do kamenné podoby a zpevnili silnými zdmi a netradiční osmibokou věží (tzv. Loupežnická věž, r. 1892 se zřítily).

Po zániku znojenského knížectví koncem 12. století spravovali hrad purkrabí, později královští hejtmáni. Král Přemysl Otakar I. založil na předpolí hradu v letech 1222-1226 první institucionální město na jižní Moravě. Hrad byl místem častých návštěv českých panovníků, kteří tudy projížděli při svých cestách z Čech do Rakous, a místem mnohých diplomatických jednání. V době husitských bouří byl znojenský hrad pevnou oporou krále a později císaře Zikmunda Lucemburského, který zde v roce 1437 umírá. Od 2. poloviny 15. století je však hrad často panovníkem zastavován a poté zpět vykupován. V letech 1529-1530 zde pobývala královna Marie, vdova po Ludvíku Jagelonském. O pár let později, v době zesíleného tureckého nebezpečí, byl hrad shledán ve velmi špatném stavu, a proto na příkaz moravského zemského sněmu opraven a zesílen. Po požáru v roce 1630 byl sice jako zemská pevnost částečně opraven, přesto jeho význam a údržba rychle upadaly.

Koncem 17. století byl znojenský hrad napůl v ruinách. Dekretem císaře Josefa I. z roku 1709 byla zadní část hradu věnována jako léno hrabatům z Deblína. Přední část hradu s rotundou, Loupežnickou věží a maštalemi koupili znojemští měšťané, kteří zde v roce 1720 založili pivovar.

Deblínové nechali starý hradní palác za příkopem zbořit a místo něj v letech 1711-1721 postavit nový barokní zámek s čestným dvorem obráceným do údolí Dyje. Vstupní sál zámku vyzdobil freskami Jan Michael Fisée (1686-1732). Ve špaletách oken jsou zobrazeny portréty českých panovníků a v medailonech pod kopulí habsburštiní panovníci od 15. století. Postavy žen v kopuli představují Alegorii Svornosti a Slávy zemí Koruny české. Když v roce 1784 hrabě Josef z Deblína zemřel bez mužského dědice, připadl zámek zpět císaři. Inventář byl záhy rozprodán a prázdná zámecká budova pak po celé 19. století sloužila jako občasná kasárna a vojenský špitál.

Mezi roky 1910 až 1922 byla celá budova deblínského zámku adaptována pro výstavní účely městského muzea (dnes ve správě Jihomoravského muzea ve Znojmě). Výroba piva v přední části hradu byla v první dekádě 21. století postupně utlumována a pivovar nakonec odprodán městu (2010).

Správa hradu:

Jihomoravské muzeum ve Znojmě, příspěvková organizace, Přemyslovců 8, 669 45
Znojmo tel.: 515 282 211, 515 222 311, fax: 515 282 222. E-mail: znojmuz@znojmuz.cz.

Návštěvní doba a více informací o muzejních expozicích: www.znojmuz.cz

